

लैंगिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्यका लागि एकिकृत सेवा पहुँच परियोजना
(IGBVRN)

मनोसामाजिक परामर्शकर्ता कार्यशर्त - ToR of Psychosocial Counsellor

१. पृष्ठभूमि :

लैंगिक हिंसा सम्बोधन सधैं नेपाल सरकारको उच्च प्राथमिकतामा राखेको विषय हो । लैंगिक विभेदको एक स्वरूपमा रहेको लैंगिक हिंसा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घन हो । यसले विशेषतः महिला र किशोरीको जीवनमा नकारात्मक असर पार्ने गरेको छ । नेपालको संविधानको धारा ३८(३) मा रहेको महिलाको हक अन्तर्गत - "महिला विरुद्ध धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै आधारमा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य, मनोवैज्ञानिक वा अन्य कुनै किसिमको हिंसाजन्य कार्य वा शोषण गरिने छैन । त्यस्तो कार्य कानून बमोजिम दण्डनीय हुनेछ र पीडितलाई कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हक हुनेछ"- भनि मौलिक हकको रूपमा सुनिश्चित गरेको छ । नेपाल संयुक्त राष्ट्र संधि महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका विभेद उन्मुलन गर्ने महासन्धि, १९७९ को पक्ष राष्ट्र हो । संवैधानिक तथा अन्तराष्ट्रिय दायित्व र कानुनी दायित्व पुरा गर्दै लैंगिक हिंसाको न्यूनीकरण तथा अन्त्यका लागि विभिन्न कानूनहरू पारित गरी नीति निर्माण र कार्यक्रमहरू संचालन गरेको छ ।

सोही योजनाले लैंगिक समानता एवं सशक्तिकरण, सामाजिक न्याय तथा समावेशीकरणलाई आन्तरिकीकरण, मूलप्रवाहीकरण र स्थानीयकरण गर्ने र तहगत तथा क्षेत्रगत समन्वय, सहकार्य र साझेदारी प्रवर्द्धन गर्ने रूपान्तरणकारी रणनीति लिएको छ । नेपाल सरकारले महिला हिंसा विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण तथा विभेद र बहिष्करण विरुद्ध सून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरेको छ ।

लैंगिक हिंसा सम्बोधनका लागि हाल उपलब्ध सेवाहरू धेरै जसो जिल्ला स्तरमा रहेका छन् । विशेष गरी दुर दराजका क्षेत्रहरूमा गम्भीर रूपले सेवाको अभाव देखिन्छ । लैंगिक हिंसा सम्बन्धी मुद्दा वा उजुरी (Cases) को प्रकृयागत अभिलेखिकरण, केस व्यवस्थापन र सिफारिस गरिएका उजुरीहरू (referrals) को प्रभावकारी कार्यन्वयन हुन आवश्यक देखिएको छ । अधिकांश स्थानीय तहहरूमा लैंगिक हिंसा निवारण कोष (GBV Elimination Fund) स्थापना गरिएको छ, जसको प्रभावकारी रूपमा परिचालन हुन जरुरी छ । यी सवालहरू सम्बोधनका लागि लैंगिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्य संस्थागत गर्ने परियोजना (IGBVRN) संचालनमा रहेको छ ।

बहुपक्षिय लैङ्गिक हिंसा प्रतिकार्य सेवाहरूमा महिला तथा बालिकाहरूको पहुँच वृद्धि गर्ने उद्देश्य सहित लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्यका लागि एकिकृत सेवा पहुँच परियोजना (IGBVRN) कोशी र लुम्बिनी प्रदेशका ६ वटा स्थानीय तहहरू मध्ये मेचीनगरमा सञ्चालन भइरहेको छ । लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्यका लागि परियोजना कार्यन्वयन इकाईहरू द्वारा सञ्चालनमा रहेका सेफ स्पेस, मोबाइल क्लिनिक र पालिकामा पहिचान भएका लैङ्गिक हिंसा पिडित तथा प्रभावितहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श तथा लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध समुदायमा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन आदि परियोजनाको मुख्य क्रियाकलाप रहेका छन् । साथै पुरुष संजाल, स्थानीय तहस्तरीय लैङ्गिक हिंसा मंच लगाएत अन्य अग्रपिडितमा रहेका सेवा प्रदायक संस्थाहरू तथा सरोकारवालाहरू संग समन्वय गरि लैङ्गिक हिंसाबाट पिडित वा प्रभावितलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवाको व्यवस्था गरिएकोछ ।

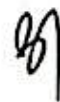
२. उद्देश्य :

लैङ्गिक हिंसाबाट पिडित वा प्रभावित व्यक्तिहरूलाई हुन सक्ने मनोसामाजिक जोखिमलाई पहिचान गर्दै गुणस्तरीय परामर्श सेवा प्रदान गरि समुदायमा लैङ्गिक हिंसा न्यूनिकरणका लागि सहयोग गर्ने ।

३. कार्यविवरण र जिम्मेवारी

- लैङ्गिक हिंसाका कारणले मनोसामाजिक समस्या भएका प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारका सदस्यहरूको पहिचान गर्ने र थप सेवा आवश्यक परेमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने नजिकको अस्पतालमा स्थापित एकद्वार सकंट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) तथा अन्य सम्बन्धित निकायहरूका सेवा सम्बन्धी जानकारीहरू दिने तथा सम्प्रेषण गर्ने ।
- स्थानीय तहद्वारा सञ्चालन हुने लैङ्गिक हिंसा न्यूनिकरण सम्बन्धि संरचनाहरू जस्तै सेफ स्पेस, मोबाइल क्लिनिकलाई सहजिकरण गर्ने र पुरुष संजाल, स्थानीय तहस्तरीय लैङ्गिक हिंसा सम्बोधनका लागि पालिका स्तरीय लैङ्गिक हिंसा मंच (GBV Plate-form) लगाएत अन्य अग्रपिडितमा रहेका सेवा प्रदायकहरू तथा सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्ने ।
- किशोर किशोरी, महिला तथा सीमान्तकृत समुदायका व्यक्ति विरुद्ध हुने लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिम तथा परामर्श कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई आवश्यकताको आधारमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा बारे जानकारी गराउने ।

- बालविवाह, आत्महत्या रोकथाम एवम् यौनजन्य तथा लैङ्गिक हिंसा रोकथामका लागि स्थानीय तह स्तरका सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्था सँग समन्वय तथा सहकार्य गरी समुदाय स्तरका समूह/ क्लवका सदस्य, विद्यार्थी, शिक्षक तथा अभिभावकलाई अभिमुखीकरण गर्ने ।
- परियोजना कार्यान्वयन इकाईको समन्वय र सहयोगमा परामर्शदाताले आवश्यकता अनुसार मनोसामाजिक सेवा प्रदान गर्ने र जनचेताका कार्यक्रम संचालन तथा सहजिकरण गर्ने ।
- मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्दा अपनाउनुपर्ने हिंसा पिडित केन्द्रित आधारभूत सिद्धान्तहरू जस्तै: उपर्युक्त स्थान, आदर, सुरक्षा, गोपनीयता, गैर भेदभाव, सूचित सहमति, शसक्तिकरण र विध्वसनीयता अवलम्बन गर्ने ।
- मनोसामाजिक परामर्श प्राप्त पिडित/प्रभावित तथा मानसिक स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेका व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलन व्यवस्थापन, मासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी स्थानीय तह तथा परियोजनालाई उपलब्ध गराउने ।
- हिंसा पिडित/प्रभावितको अवस्था विश्लेषण गरी केसको आधारमा, घटना व्यवस्थापक तथा केश वर्कर सँग समन्वय गरी विशेषज्ञ मनोचिकित्सक सेवा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य संस्था, कानूनी सहायता, वा आश्रय- Shelter सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने संस्थासँग समन्वय वा प्रेषण गर्ने ।
- प्रभावितलाई आधारभूत मनोसामाजिक सेवा दिनुका साथै उनीहरूलाई एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र तथा अन्य सम्बन्धित निकायहरूमा उपलब्ध हुने सेवाको बारेमा जानकारी गराउने ।
- पहिचान भएका र परामर्श सेवा लिई घर फर्किएका पिडित तथा प्रभावितहरूको अनुगमन गर्ने र आवश्यकता भएमा समुदाय तथा घर परिवार स्तरमै फलोअप परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।
- मनोसामाजिक परामर्श प्रशिक्षण, क्षमता विकास कार्यक्रमहरूमा सहभागी हुने तथा संचालन गर्ने ।
- साप्ताहिक परियोजना समन्वय बैठकहरू र कर्मचारीहरूको नियमित बैठकमा सहभागी हुने ।
- स्वास्थ्यकर्मीहरू र महिला स्वयंसेविकाहरूलाई तालिम संचालन गर्न सहयोग गर्ने ।

४. शैक्षिक योग्यता तथा कार्य अनुभव

- मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट न्युनतम प्रमाण पत्र उत्तिर्ण गरेको ।
- मनोविमर्श परामर्श तथा मनोसामाजिक क्षेत्रमा तालिम तथा सुपरिवेक्षण गर्ने दक्षता राखेको संस्थाबाट कम्तिमा ६ महिना तालिम लिएको हुनुपर्नेछ ।
- कम्तिमा १ वर्ष वा सो भन्दा बढी मनोसामाजिक क्षेत्रमा समुदायमा काम गरेको अनुभव भएको हुनु पर्नेछ ।

Handwritten signature

Handwritten signature

- सम्बेदनशीलता र गोपनीयताको उच्च ज्ञान, समझदारी र पालना गर्ने सिप भएको ।
- समानुभूतिपूर्ण व्यवहार र सक्रिय सुनाई (Active Listening) सम्बन्धी सीप भएको हुनुपर्ने ।
- कम्प्यूटर सम्बन्धी आधारभुत ज्ञान भएको ।
- केशको संवेदनशीलताको कारणले गर्दा महिला लाई विशेष प्रयामिकता दिइनेछ ।

५. कार्य अवधि : परियोजना अवधि, २०८३ असार मसान्त ।

६. प्रतिवेदन : मासिक, त्रैमासिक र वार्षिक प्रतिवेदन कार्यक्रमका सम्पर्क व्यक्तिसंगको समन्वयमा केस म्यानेजरलाई पेश गर्ने ।

७. अपेक्षित उपलब्धी :

- मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिएका हिंसा पिडित तथा प्रभावितहरूको तथ्यांक व्यवस्थापन ।
- मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धि जनचेताका कार्यक्रम संचालन तथा सहजिकरणको प्रतिवेदन ।
- कार्यक्रम सम्पन्न, मासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन ।
- एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) तथा अन्य सम्बन्धित निकायमा प्रेषण भएका हिंसा पिडित/प्रभावितहरूको तथ्यांक अध्यावधिक तथा व्यवस्थापन ।
- एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र तथा अन्य सम्बन्धित निकायहरूमा उपलब्ध हुने सेवाको जानकारीमूलक सूचनाको संकलन ।

